

ЩОБ ЗРОЗУМІТИ, ПОТРІБНО ДІЗНАТИСЯ. ТОП РАННІХ СИМПТОМІВ РАС

Наталія Коршенко,
вчителька-методистка, фахівчиня (консультантка),
вчителька-дефектолог,
Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр»
Жовтоводської міської ради,
natasha.korshenko1011@gmail.com

На сьогодні багато невирішених питань залишається у батьків та педагогів про раннє виявлення РАС. Раннє виявлення дітей з аутизмом дуже важливе, так, як рано розпочата корекція комунікативних порушень дає можливість отримати позитивну динаміку в психічному стані дитини. Ця стаття в дуже доступній формі надасть саму необхідну інформацію, щодо виявлення аутизму у дітей раннього віку. Ця інформація буде корисна не тільки корекційним педагогам, психологам, а також і батькам, які знайдуть у ній корисну інформацію.

Аутизм – це генетично зумовлена патологія, яка проявляється небажанням контактувати з оточуючими, а також різними затримками в розвитку. Діти з аутизмом по-іншому сприймають соціум, їм важко взаємодіяти з іншими людьми й адаптуватися, вони віддають перевагу самотності. За спостереженнями фахівців, РАС удвічі частіше виявляється у хлопчиків. Аутизм у дитини проявляється різними за характером та ступенем вираженості ознаками. У таких дітей нерідко відсутня мова, порушена моторика, вони не фокусують погляд на очах співрозмовника, не реагують на своє ім'я, повільніше розвиваються і всі ці прояви спричиняють порушення у соціальній взаємодії. Збоку здається, що вони захоплені якоюсь діяльністю чи роздумами. У 90 % випадків РАС пов'язаний з генетикою. РАС не розвивається внаслідок травм під час пологів або пошкодження голови, ускладнень після щеплень або перенесених захворювань, хоча ці фактори здатні

бути пусковим механізмом розладів. Причинами аутизму в дітей найчастіше стають комбінації генетичних порушень із різними несприятливими чинниками: вжитими під час гестації препаратами, несприятливою екологією, неправильним обміном речовин чи ферментів, отруєннями ліками чи важкими металами.

І так розпочнемо, щоб зрозуміти...

До 18-ти місяців Ваша дитина:

1. Любить дитина хитатися, підстрибувати та грати у вас на колінах? Так. Ні.

2. Виявляє ваша дитина інтерес до інших дітей? Так. Ні.

3. Любить дитина залазити кудись, наприклад: на сходи? Так. Ні.

4. Подобається йому грати в ку-ку - хованки? Так. Ні.

5. Грає він «навмисно», наприклад: чи заварює «чай» у іграшковому чайнику та «наливає» його в чашки, чи щось подібне?

Так. Ні.

6. Використовує Ваша дитина вказівний палець, коли ПРОСИТЬ щось? Так. Ні

7. Показує пальчиком те що, що йому цікаво? Так. Ні

8. Може дитина правильно грати з маленькими іграшками (наприклад, машинки, кубики) без того щоб їх легко засовувати в рот, притискати до себе чи кидати? Так. Ні

9. Приносить Ваша дитина вам предмети, щоб показати вам щось? Так. Ні

Якщо ви відповіли «Ні», то можливо у вашої дитини АУТИЗМ!

Будь ласка, зверніться до вашого терапевта, дефектолога, психолога сьогодні ж!

Під час вашого спілкування, чи спілкування із знайомими людьми зверніть особливу увагу...:

1. Чи є у дитини зоровий контакт? Так. Ні

2. Приверніть увагу дитини, потім вкажіть пальцем на цікавий предмет у протилежному боці кімнати та скажіть: «Подивися! Це (назва іграшки)!» Спостерігайте за обличчям дитини. Чи дивиться вона у тому напрямі, де є предмет, на який ви вказуєте? Так. Ні

3. Приверніть увагу дитини, потім дайте їй іграшкову чашку і чайник і скажіть: Ти можеш зробити мені чашку чаю? Дитина «навмисно» наливає вам чай, випиває його і т.д.? Так. Ні

4. Запитайте дитину: «Де світло?» або скажіть: «Покажи мені світло». Дитина показує вказівним пальчиком на джерело світла? Так. Ні

5. Чи може дитина спорудити вежу із кубиків? Так, Ні

(Якщо так, то з скількох)

Симптоми Аутизму в поведінці бувають: моторні, сенсорні, самоушкодження (аутоагресія), соціальні, комунікативні, обмежене стереотипне повторення. Інші симптоми: не виявляє інтерес до ігор інших дітей; може бути жорстким з рідними; залишившись один у ліжечку пронизливо кричить, натомість щоб покликати маму; не помічає, коли батьки йдуть або повертаються з роботи; не простягає руки у відповідь на бажання батьків взяти його з ліжечка.

Коли такі діти чогось потребують, вони часто вдаються до «ведення руки». Дитина кладе руку матері чи батька на потрібний їй об'єкт і таким чином використовує дорослого як інструмент для отримання бажаного (нормотипові діти повідомляють про свої потреби вербально (лепетання, вербально) або невербально (показуючи на предмети)).

Дитина може махати руками, робити кругові рухи навколо себе, ловить шматочки волокон у променях сонячного світла. Може не цікавитися іграшкою в цілому, але при цьому їй цікава окрема деталь, наприклад: колесами машини.

ТАКОЖ увагу привертає: пильне розглядання вентилятора; розгойдування себе; нав'язливе увімкнення та вимкнення світла; харчовий інтерес до неїстівного, наприклад, одягу, штори тощо;

саморозгойдування; клацання, рухи пальцями перед очима; ситуація, коли дитина всіма способами намагається відчутти щільний тиск на своєму тілі; розмазує екскременти; знаходить способи завдати собі ударів, поштовхів та падінь.

Комунікативні проблеми. Діти з розладами аутизму часто не помічають навколишньої обстановки та не можуть встановити візуальний контакт з іншими. В силу цього, може здатися, що у них відсутній інтерес до будь-якого спілкування. Дитина не розуміє, що відбувається навкруги, уникає будь-якого контакту.

Проблеми з моторикою. У дітей, які страждають на аутизм, можуть проявлятися порушення моторики. У деяких можливий прояв незвичайних навичок в одній області, або абсолютна відсутність у іншій: ходьба навшпиньки; дефіцит глибинного просторового сприйняття; проблеми дрібної моторики; погана координація. Навіть тим дітям, які виявляють типові навички моторики, іноді насилу вдається їздити на триколісному велосипеді, машинці-каталці і т.д., вони є незграбними; помітна слинотеча; важко утримувати виняткову рівновагу.

Дитина, яка має аутизм, може бути дуже чутливою до різних звуків, шуму, текстури предметів, а також до нових вражень та нової обстановки. Чим більша кількість сенсорних впливів, тим вища ймовірність того, що дитина почне погано поводитися.

Вона не дає стригтися; не любить нових вражень, наприклад: дні народження або свята (кулі, свічки, хлопавки...); навідріз відмовляється митися; не може всидіти з пристебнутим ременем безпеки; зазнає позиви до блювання від звичайних домашніх запахів; обертає об'єкти дуже близько до обличчя; може здаватися глухою, не здригатися від гучних звуків, при цьому в інших випадках слух здається нормальним; закриває вуха почувши музику; взимку може неохоче одягати теплий одяг; може рвати власний одяг, відривати ярлики або шви; не любить переодягатися; влітку може наполегливо вимагати, щоб на нього наділи зимові речі.

Порушення у розумінні та розвитку мовлення. Деякі діти можуть напам'яť розповісти дитячі мультфільми, казки, вірші, назвати планети, столиці країн світу, але не можуть назвати своє ім'я, ім'я батьків та сестер, повідомити про те, що їм боляче. Знають в трьохрічному віці букви і цифри, англійський алфавіт, але частково орієнтуються в близькому оточенні, не знають призначення предметів побуту.

Можуть відчувати труднощі при обробці слухової інформації, та не виконують найпростіших інструкцій.

Для сім'ї, у якій зростає дитина з аутизмом звичайний спосіб життя може бути неможливий. Тому доцільно звернутись до служби підтримки або психолога.

Якщо ви підозрюєте у дитини затримку у розвитку, рекомендуємо сім'ї звернутися на консультацію до фахівців (психолога, дитячого психіатра). Залежно від потреб дитини, раннє втручання може включати роботу з психологом, логопедом, корекційним педагогом, фізіотерапевтом, реабілітологом. Дослідження показують, що чим раніше розпочато інтенсивні заняття з навчання дитини та її сім'ї, тим паче виражений позитивний результат. Початкові стратегії можуть включати навчання дитини помічати, що навколо нього відбувається, щоб він міг фокусувати свою увагу, імітувати поведінку та потім набувати навичок спілкування. Діти з аутизмом можуть виглядати абсолютно нормально і відповідати етапам розвитку нормотипових дітей. Замість цього, вони можуть вести себе так, що здається, що їм не вистачає батьківського контролю.

Діагностувати РАС (особливо у дітей раннього віку) іноді складно. Відвідування спеціалізованого центру для дітей з аутизмом, у якому застосовуються різні сучасні методи ранньої діагностики, спростить це завдання для батьків. Завдяки сучасному виявленню ранніх симптомів аутизму шанси на вдалу корекцію стану дитини будуть набагато вищими.

Список використаних джерел:

1. Марценковський І. А. Дитячий аутизм: особливі діти з особливими потребами. *Здоров'я України. Педіатрія. Психіатрія*. 2007. № 18/1. URL: <https://health-ua.com/article/17245-dityachij-autizm-osobliv-dti-z-osoblivimi-potrebami> (дата звернення: 24.05.2024).
2. Островська К. О., Островський І. П. Основи психолого-педагогічної та медичної діагностики дітей із спектром аутистичних порушень : навч. посібник. Львів : Тріада плюс, 2015. 228 с.
3. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. Частина І. (Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки)). 238 с.
4. Комплексна програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом «Розквіт» / Тарасун В. В., Куценко Т. О., Скрипник Т. В. та ін. Київ, 2013. 234 с.
5. Островська К. О., Качмарик Х. В. Комплекс психодіагностичних методик для визначення ступеня аутизму та рівня розвитку дітей зі спектром аутистичних порушень, Сертифікат: СЕ №2640157 від 14.01.201.